

spēkā esošs no 2003.08.30

Publicēts: Vēstnesis 118 2003.08.29.
(ZIŅOTĀJS 22 2003.11.27.)

LATVIJAS REPUBLIKAS MINISTRU KABINETS

2003.08.26.

Noteikumi nr. 474

Rīgā

Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju, valsts pirkuma tiesībām un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu

---

(prot. Nr.46 4.§)

Izdoti saskaņā ar likuma
"Par kultūras pieminekļu
aizsardzību" 5.panta trešo daļu,
8.panta pirmo daļu un
23.panta otro daļu

I. Vispārīgais jautājums

1. Noteikumi nosaka valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu (turpmāk – kultūras pieminekļi) uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu un restaurāciju, kā arī kārtību, kādā valsts izmanto kultūras pieminekļu pirkuma tiesības, un kārtību, kādā tiek piešķirts vidi degradējoša objekta statuss.

II. Kultūras pieminekļu uzskaitē

2. Kultūras pieminekļu uzskaiti veic Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija (turpmāk – inspekcija).

3. Kultūras pieminekļu uzskaitē tiek ņemti visi kultūras pieminekļi neatkarīgi no to:

- 3.1. atrašanās vietas (publiski pieejams vai slēgts);
- 3.2. apjoma (pilsētbūvniecisks ansamblis vai atsevišķs objekts);
- 3.3. īpašuma tiesībām (valsts vai privātais īpašums);
- 3.4. tehniskā stāvokļa.

4. Kultūras pieminekļus iedala šādās tipoloģiskajās grupās:

4.1. arheoloģiskie pieminekļi (senvietas, par kurām nozīmīgākā informācija tiek iegūta arheoloģiskajos izrakumos) – senās dzīvesvietas (piemēram, apmetnes, ciemi, pilskalni, ezermītnes, mūra pilis, pilsētu vēsturiskais kultūrslānis), senkapi un to virszemes veidojumi, viduslaiku un agro jauno laiku kapsētas, senās kulta vietas (piemēram, kalni, akmeņi, koki, alas, birzis), senās saimnieciskās darbības vietas (piemēram, ražotņu, agrāro sistēmu vietas), senās kauju, apspriežu, tiesu un pulcēšanās vietas, senie ceļi, militāra rakstura būves, hidrotehniskās būves, nogrimušie kuģi un to kravas. Arheoloģiskie pieminekļi var atrasties zemē, virs zemes vai ūdenī;

4.2. arhitektūras un pilsētbūvniecības pieminekļi (nozīmīgas vietas, ēku grupas, ēkas un konstrukcijas) – pilsētu vēsturiskie centri, ciemi, dārzi, parki, kultūrvēsturiskās ainavas, muižu apbūve, tautas celtniecības objekti, ēkas un konstrukcijas, iekārtas un priekšmeti, ieskaitot to detaļas un rotājumus, kas ir starptautiski vai nacionāli nozīmīgi vēsturisko stilu piemēri, ievērojamu arhitektu darbi vai reti sastopamu tipu celtnes;

4.3. mākslas pieminekļi (mākslas darbi un mākslas amatniecības izstrādājumi) – skulptūras, glezniecības darbi (piemēram, altārglezņas, sienu vai griestu gleznojumi, ikonas), baznīcu iekārtas, stājgrafikas, reti iespieddarbi, miniatūras, akvareļi, lietišķās, dekoratīvās mākslas paraugi (piemēram, keramikas, stikla, metāla, koka, akmens, kaula, ādas, tekstiliju izstrādājumi), kinodokumenti, fotodokumenti, videodokumenti, skaņu ieraksti, kas raksturo mākslas stilus, laikmetu un konkrētu apvidu;

4.4. industriālie pieminekļi – ēkas, būves, iekārtas, priekšmeti un citi tehniska rakstura objekti, kas atspoguļo ražošanas, amatniecības, transporta, lauksaimniecības attīstību un teritoriju infrastruktūras attīstību, kā arī militāro vēsturi;

4.5. vēsturisko notikumu vietas – teritorijas, ēkas un citi objekti, kas saistīti ar nozīmīgiem vēsturiskiem notikumiem vai ievērojamām personām.

5. Latvijas Republikā ir šādas kultūras pieminekļu vērtību grupas:

5.1. objekti, kas noteikti atbilstoši UNESCO Konvencijai par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību un iekļauti pasaules kultūras un dabas mantojuma objektu sarakstā;

5.2. valsts nozīmes kultūras pieminekļi;

5.3. vietējas nozīmes kultūras pieminekļi.

6. Kultūras pieminekļu sarakstā kā valsts nozīmes arheoloģisko pieminekli var iekļaut šādus objektus ar izcilu zinātnisku, kultūrvēsturisku vai izglītojošu nozīmi:

6.1. senvietas (līdz 13.gadsimtam ieskaitot);

6.2. pilis, to vietas, nocietinājumus (līdz 17.gadsimtam ieskaitot);

6.3. pilsētu vēsturiskos kultūrslāņus (līdz 18.gadsimtam ieskaitot);

6.4. senās kulta vietas, kas radītas, pārveidojot reljefu, un par kurām ir ziņas par atradumiem vai kultūras slāni tajās (līdz 18.gadsimtam ieskaitot);

6.5. nogrimušus kuģus (vecākus par 50 gadiem) un to kravas.

7. Kultūras pieminekļu sarakstā kā valsts nozīmes arhitektūras pieminekli var iekļaut šādus objektus ar izcilu zinātnisku, kultūrvēsturisku vai izglītojošu nozīmi:

7.1. nozīmīgas vietas – kombinētus cilvēka un dabas veidojumus (piemēram, pilsētu vēsturiskos centrus, ciemus, dārzus, parkus) un kultūrvēsturiskas cilvēka veidotas ainavas (līdz 19.gadsimtam ieskaitot) – teritorijas, kurām ir starptautiska vai nacionāla arhitektoniska, vēsturiska, estētiska un etnogrāfiska vērtība;

7.2. pilsētu un lauku ēku grupas (piemēram, muižas, tautas celtniecības objektus), kas ir starptautiski vai nacionāli nozīmīgas (vecākas par 50 gadiem);

7.3. būves, ēkas un to konstrukcijas, ieskaitot to detaļas un rotājumus, kas ir starptautiski vai nacionāli nozīmīgi stilu paraugi, ievērojamu arhitektu darbi vai reti sastopamu tipu celtnes (vecākas par 50 gadiem).

8. Kultūras pieminekļu sarakstā kā valsts nozīmes mākslas pieminekli var iekļaut šādus objektus ar izcilu zinātnisku, kultūrvēsturisku vai izglītojošu nozīmi:

8.1. mākslas darbus vai to daļas, kuri pārstāv vēsturisko stilu mākslu un kuriem piemīt augsta mākslinieciskā vērtība (līdz 19.gadsimtam ieskaitot);

8.2. mākslas darbus vai to daļas, kas dod priekšstatu par attiecīgā laikmeta mākslas tradīcijām Eiropā un Latvijā (vecākus par 50 gadiem);

8.3. latviešu nacionālās profesionālās mākslas un cittautu meistarību darbus (ņemot vērā to retumu, autora personību un konkrētā mākslas darba izpildījuma kvalitāti), kas ir parakstīti vai kuriem atributējot (veicot konkrētas darbības parametru, materiāla, izpildījuma tehnikas, iespējamā autora vai skolas, izgatavošanas vietas un izgatavošanas laika noteikšanai) ir noteikts konkrētā priekšmeta pazīmju kopums, kas atklāj tā izcelsmi un nosaka māksliniecisko vērtību (vecākus par 25 gadiem).

9. Kultūras pieminekļu sarakstā kā valsts nozīmes industriālo pieminekli var iekļaut starptautiskā vai Latvijas mērogā nozīmīgas ēkas, būves, iekārtas, priekšmetus un citus tehniska rakstura objektus, kas saistīti ar ražošanas, transporta un teritorijas infrastruktūras attīstību vai militāro vēsturi un kuriem ir izcila zinātniska, kultūrvēsturiska vai izglītojoša nozīme (vecākus par 50 gadiem).

10. Kultūras pieminekļu sarakstā kā valsts nozīmes vēsturiska notikuma vietu var iekļaut teritorijas, ēkas un citus objektus, kas saistīti ar starptautiskā vai Latvijas mērogā nozīmīgiem vēsturiskiem notikumiem vai ievērojamām personām un kuriem ir izcila zinātniska, kultūrvēsturiska vai izglītojoša nozīme.

11. Kultūras pieminekļu sarakstā kā vietējās nozīmes arheoloģisko pieminekli var iekļaut šādus objektus ar zinātnisku, kultūrvēsturisku vai izglītojošu nozīmi:

11.1. 14.–18.gadsimta kapsētas;

11.2. 14.–18.gadsimta apmetnes un ciemu vietas;

11.3. kapulaukus (līdz 18.gadsimtam ieskaitot);

11.4. senās kulta vietas, kas radītas, pārveidojot reljefu, un par kurām ir ziņas par atradumiem vai kultūras slāni tajās, kapelu un baznīcu vietas (līdz 19.gadsimtam ieskaitot);

11.5. 14.–19.gadsimta saimnieciskās darbības vietas;

11.6. 14.–19.gadsimta ceļu posmus ar arheoloģisku nozīmi, kauju vietas, kanālus, militāra rakstura būves un citus zemes nocietinājumus vai to paliekas.

12. Kultūras pieminekļu sarakstā kā vietējās nozīmes arhitektūras pieminekli var iekļaut šādus objektus ar zinātnisku, kultūrvēsturisku vai izglītojošu nozīmi:

12.1. nozīmīgas vietas – kombinētus cilvēka un dabas veidojumus (piemēram, pilsētu vēsturiskos centrus, ciemus, dārzus, parkus) un kultūrvēsturiskas cilvēka veidotas ainavas, kam ir reģionāla nozīme;

12.2. viendabīgas pilsētu un lauku ēku grupas (piemēram, muižas, tautas celtniecības objektus), kas ir raksturīgas attiecīgajam kultūrvēsturiskajam novadam;

12.3. būves, ēkas un to konstrukcijas (arī detaļas un rotājumus), kas ir raksturīgas noteiktam Latvijas reģionam.

13. Kultūras pieminekļu sarakstā kā vietējās nozīmes mākslas pieminekli var iekļaut šādus objektus ar zinātnisku, kultūrvēsturisku vai izglītojošu nozīmi:

13.1. reģionam raksturīgus mākslas paraugus;

13.2. mākslinieciski mazāk nozīmīgus profesionālu autoru parakstītus darbus;

13.3. primitīvās mākslas paraugus, kas raksturo laikmetu un konkrētu apvidu.

14. Kultūras pieminekļu sarakstā kā vietējās nozīmes industriālo pieminekli var iekļaut Latvijas novada mērogā nozīmīgas teritorijas, ēkas, būves, iekārtas, priekšmetus un citus tehniska rakstura objektus, kas saistīti ar ražošanas, amatniecības, transporta un teritorijas infrastruktūras attīstību vai militāro vēsturi un kam ir zinātniska, kultūrvēsturiska vai izglītojoša nozīme.

15. Kultūras pieminekļu sarakstā kā vietējās nozīmes vēsturiska notikuma vietu var iekļaut teritorijas, ēkas un citus objektus, kas saistīti ar Latvijas novada mērogā nozīmīgiem notikumiem vai ievērojamām personām un kam ir zinātniska, kultūrvēsturiska vai izglītojoša nozīme.

16. Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu reģistrs (turpmāk – reģistrs) ir valsts informācijas sistēma, kurā tiek iekļauta šāda informācija par kultūras pieminekli:

16.1. valsts aizsardzības numurs;

16.2. vērtības grupa;

16.3. veids (tipoloģiskā grupa);

16.4. nosaukums;

16.5. atrašanās vieta (nekustamam kultūras piemineklim – adrese, grupa, grunts, liters, zemes kadastra vienības apzīmējums, kustamam kultūras piemineklim – adrese);

16.6. pieminekļa (notikuma) datējums;

16.7. īpašnieks vai valdītājs (fiziskām personām – vārds, uzvārds, adrese, juridiskām personām – nosaukums, juridiskā adrese, reģistrācijas numurs);

16.8. uzskaites pamatojums.

17. Reģistra uzturēšanu un izmantošanu nodrošina inspekcija.

18. Kultūras pieminekli iekļauj reģistrā vai izslēdz no tā, pamatojoties uz valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu.

19. No brīža, kad kultūras piemineklis ir iekļauts valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, inspekcijai ir tiesības pieprasīt un 15 dienu laikā saņemt no valsts iestādēm šo noteikumu 16.5. un 16.7. apakšpunktā minēto informāciju.

20. Informācija, kas iekļauta reģistrā, ir publiski pieejama (izņemot šo noteikumu 16.5. un 16.7. apakšpunktā minēto informāciju), un fiziskās un juridiskās personas to var saņemt par maksu (valsts un pašvaldību iestādes - bez maksas) saskaņā ar kultūras ministra apstiprinātu cenrādi.

III. Kultūras pieminekļu aizsardzība

21. Pirms kultūras pieminekļa restaurācijas vai rekonstrukcijas projekta izstrādes veic kultūrvēsturisko inventarizāciju (vizuāli izpētot objektu un veicot fotofiksāciju, iegūst informāciju par pieminekļa vēsturisko, zinātnisko un māksliniecisko vērtību, esošo un saglabājamo kultūrvēsturiski nozīmīgo detaļu aprakstu un apjomu) vai kultūrvēsturisko izpēti (apkopo vēsturisko informāciju, ieskaitot fotofiksācijas materiālus, un izpēta kultūras pieminekļa struktūru, lai iegūtu zinātnisku informāciju par pieminekli).

22. Ja kultūrvēsturisko inventarizāciju vai kultūrvēsturisko izpēti paredzēts veikt ar metodēm, kuras var pārveidot kultūras pieminekli (piemēram, zondāža, šurfi,

izrakumi), to drīkst uzsākt tikai pēc noteikta parauga kultūras pieminekļa izpētes darbu atļaujas (1.pielikums) saņemšanas. Atļauju izsniedz inspekcija 30 dienu laikā no iesnieguma saņemšanas brīža.

23. Ja darbu veikšanai konkrētajā teritorijā (piemēram, īpaši aizsargājamā dabas teritorijā) nepieciešama arī citas institūcijas atļauja, darbus drīkst uzsākt tikai pēc šādas atļaujas saņemšanas. Ja kultūras piemineklis ir arī valsts nozīmes dabas piemineklis un kultūrvēsturiskās inventarizācijas vai kultūrvēsturiskās izpētes gaitā to paredzēts pārveidot, darbus drīkst uzsākt tikai pēc to rakstiskas saskaņošanas ar īpaši aizsargājamās dabas teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar attiecīgo reģionālo vides pārvaldi.

24. Arheoloģiskās izpētes darbus (arheoloģiskos izrakumus un arheoloģiskās uzraudzības darbus, kā arī arheoloģisko objektu apzināšanu, ja tā saistīta ar iekļaušanos kultūras piemineklī) drīkst vadīt tikai kvalificēti speciālisti, kuri ieguvuši augstāko humanitāro izglītību, kuriem ir divu gadu pieredze arheoloģiskās izpētes darbos un kuri saņēmuši inspekcijas atļauju (2.pielikums).

25. Personas, kuras arheoloģiskās izpētes darbus vada pirmo reizi, tos veic pieredzējuša un kvalificēta speciālista uzraudzībā.

26. Ja nepieciešams, inspekcija paredz īpašus arheoloģisko darbu veikšanas nosacījumus, lai saglabātu neskartas atsevišķas arheoloģisko pieminekļu daļas vai atjaunotu to ārējo veidolu kā kultūrvēsturiskās vides sastāvdaļu. Īpašos arheoloģisko darbu veikšanas nosacījumus ieraksta inspekcijas izsniegtajā arheoloģiskās izpētes darbu atļaujā.

27. Fiziskās un juridiskās personas, kuras veic kultūras pieminekļa kultūrvēsturisko izpēti vai kultūrvēsturisko inventarizāciju, inspekcijā iesniedz:

27.1. iesniegumu, kurā pamatota darbu veikšanas nepieciešamība. Iesniegumam pievieno izpētes programmu un darbu aprakstu, kas saskaņoti ar kultūras pieminekļa īpašnieku (valdītāju), garantējot, ka kultūras piemineklim netiks nodarīti zaudējumi un pēc darbu pabeigšanas tas tiks sakārtots, un tiks nodrošināta atsegto elementu saglabāšana;

27.2. īpašumtiesības apliecināšanas dokumenta kopiju;

27.3. kultūrvēsturiskās izpētes vai kultūrvēsturiskās inventarizācijas darbu vadītāja kompetenci apliecināšanas dokumenta (piemēram, licence, sertifikāts) kopiju.

28. Fiziskās un juridiskās personas, kuras veic kultūrvēsturiskās izpētes darbus, pirms darbu uzsākšanas par to informē vietējo pašvaldību.

29. Fiziskās un juridiskās personas, kuras saņēmušas atļauju veikt kultūrvēsturiskās izpētes darbus, trīs mēnešu laikā pēc darbu pabeigšanas iesniedz inspekcijā un vietējā pašvaldībā īsu ziņojumu par veiktajiem darbiem.

30. Kultūrvēsturiskās izpētes darbu pārskatu vai dokumentāciju iesniedz inspekcijas noteiktajā termiņā, bet ne vēlāk kā divus gadus pēc darbu pabeigšanas.

31. Kultūrvēsturiskās izpētes darbu pārskatā iekļauj:

31.1. kultūrvēsturiskās izpētes darbu atļauju kopijas;

31.2. pētāmā objekta raksturojumu;

31.3. informāciju par darbu organizētājiem un veicējiem, kā arī par pētniecības metodēm;

31.4. arhīvu un literatūras ziņu apkopojumu par objektu;

31.5. pilnīgu atklājumu aprakstu;

31.6. ilustratīvo materiālu (piemēram, plānus, fotoattēlus, zīmējumus);

31.7. atradumu un izpētes darbu dokumentācijas sarakstus;

31.8. aktus par atradumu un dokumentācijas nodošanu glabāšanā muzejos un citās iestādēs;

31.9. secinājumus un ieteikumus, kā arī citu informāciju atbilstoši izpētes darbu uzdevumam.

32. Priekšlikumus rīcībai ar vidi degradējošiem objektiem, kas atrodas kultūras pieminekļa teritorijā vai aizsardzības zonā un ar savu ārējo veidolu vai darbību būtiski samazina kultūras pieminekļa kultūrvēsturisko vērtību, inspekcijā iesniedz objekta īpašnieks (valdītājs), pašvaldība vai jebkura cita juridiska vai fiziska persona. Priekšlikumam pievieno objekta aprakstu, fotofiksācijas materiālus, atrašanās vietas shēmu topogrāfiskajā plānā, kultūrvēsturiskās vides analīzi, kas pamato priekšlikumu, un tehniskās izpētes atzinumu.

33. Pirms attiecīga lēmuma pieņemšanas inspekcija par objektu paziņo vietējai pašvaldībai un īpašniekam (valdītājam), izpēta objektu uz vietas, kā arī organizē sabiedrisko apspriešanu. Vietējā pašvaldība un īpašnieks (valdītājs) 30 dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas informē inspekciju par savu attieksmi.

34. Lēmumu par vidi degradējoša objekta statusa noteikšanu inspekcija pieņem mēneša laikā pēc sabiedriskās apspriešanas rezultātu apkopošanas un īpašnieka (valdītāja) un vietējās pašvaldības piekrišanas saņemšanas. Īpašnieks (valdītājs), saskaņojot ar inspekciju un vietējo pašvaldību, organizē vidi degradējošā objekta pilnīgu vai daļēju nojaukšanu.

35. Saimnieciskā darbība kultūras pieminekļu aizsardzības zonās veicama, saglabājot kultūras pieminekļa vēsturiski nozīmīgo plānojumu un telpisko struktūru, kultūrslāni, piemineklim atbilstošo vidi, ainavu, apzaļumošanas un labiekārtošanas raksturu, kā arī nodrošinot kultūras pieminekļa vizuālo uztveri.

36. Būvniecība un citi darbi kultūras pieminekļa aizsardzības zonā, kas var pārveidot kultūras pieminekli vai ainavu, veicami, ievērojot Aizsargjoslu likumā noteiktos aprobežojumus, kā arī nodrošinot pasākumus kultūras pieminekļa saglabāšanai. Minētos pasākumus iekļauj būvniecības vai citu darbu projektā un tāmē, tos finansē būvniecības ierosinātājs vai finansētājs un pārbauda inspekcija.

37. Fiziskās vai juridiskās personas, kuras būvniecības vai citu darbu gaitā atklājušas objektu ar kultūrvēsturisku vērtību, par to ziņo inspekcijai un pārtrauc darbus līdz attiecīgam inspekcijas paziņojumam. Inspekcija organizē atklātā objekta izpēti, kultūrvēsturiskās vērtības noskaidrošanu un mēneša laikā nosaka šī objekta saglabāšanas pasākumus.

38. Lēmums par darbu pārtraukšanu tiek paziņots vietējai pašvaldībai, nekustamā īpašuma īpašniekam (valdītājam), būvniecības darbu veicējam un, ja nepieciešams, bankas iestādēm, kuras finansē darbus.

39. Kultūras pieminekļa īpašnieks informē inspekciju par nodomu pārdot tam piederošo valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļauto kultūras pieminekli.

40. Inspekcija 15 dienu laikā izskata kultūras pieminekļa īpašnieka piedāvājumu un, ņemot vērā kultūras pieminekļa kultūrvēsturisko vērtību, sagatavo, un nosūta Finanšu ministrijai un Kultūras ministrijai priekšlikumu par valsts pirkuma tiesību izmantošanu vai atteikšanos no tām, un informē īpašnieku par jautājuma izskatīšanas gaitu.

41. Kultūras ministrija iesniedz izskatīšanai Ministru kabinetā ar Finanšu ministriju saskaņotu viedokli par valsts pirkuma tiesību izmantošanu.

IV. Kultūras pieminekļu izmantošana

42. Kultūras pieminekli drīkst izmantot kultūras, izglītības, zinātnes, tūrisma, saimnieciskiem vai citiem mērķiem tā, lai tiktu saglabāts kultūras piemineklis un kultūrvēsturiskā vide kultūras pieminekļa teritorijā un tā aizsardzības zonā.

43. Kultūras pieminekļa teritorijā nedrīkst izvietot eksplozīvas, ugunsdrošas, ķīmiski aktīvas un atmosfēru piesārņojošas vielas, kas var apdraudēt kultūras pieminekli, kā arī iekārtas, kas izraisa vibrāciju, un vidi degradējošas materiālu krautuves un izgāztuves. Kultūras pieminekļa teritorijā un tā aizsardzības zonā nodrošināma ugunsdrošība, optimāla hidroģeoloģiskā situācija, gaisa un ūdenskrātuvju tīrība. Nav pieļaujama tāda saimnieciskā darbība (tai skaitā gruntsūdens līmeņa maiņa), kas var apdraudēt kultūras pieminekli.

44. Ja, veicot saimniecisku darbību, paredzama kultūras pieminekļa vai tā aizsardzības zonas pārveidošana (jebkura tehniska, būvnieciska un saimnieciska darbība, kura būtiski maina kultūras pieminekļa funkciju, komplektāciju, formu, detalizāciju, materiālu, faktūru, krāsu, kā arī kultūras pieminekļa teritoriju), kultūras pieminekļa īpašnieks (valdītājs) iesniedz inspekcijā iesniegumu attiecīgas atļaujas (3.pielikums) saņemšanai.

45. Inspekcija izsniedz kultūras pieminekļa īpašniekam (valdītājam) kultūras pieminekļa izmantošanas un saglabāšanas norādījumus, kas ir saistoši kultūras pieminekļu īpašniekam (valdītājam), nosaka kultūras pieminekļa, tā teritorijas un aizsardzības zonas uzturēšanas režīmu un saimnieciskās darbības ierobežojumus, lai novērstu saglabājamo un aizsargājamo kultūrvēsturisko vērtību iznīcināšanu vai bojāšanu. Minētos norādījumus inspekcija izsniedz kultūras pieminekļa īpašniekam

(valdītājam) divu mēnešu laikā pēc objekta iekļaušanas valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā.

46. Ja valsts ugunsdrošības, sanitārās uzraudzības un citu valsts un pašvaldību institūciju prasību īstenošanai nepieciešama kultūras pieminekļa pārveidošana, kultūras pieminekļa īpašnieks (valdītājs) to saskaņo ar inspekciju.

47. Kultūras pieminekļa kopšanai, uzturēšanai un citai saimnieciskai darbībai, kas tiek veikta, izmantojot oriģinālam atbilstošus materiālus un tehnoloģiju, nepārveido kultūras pieminekli un nesamazina pieminekļa kultūrvēsturisko vērtību, nav nepieciešama īpaša inspekcijas atļauja. 10 dienas pirms minēto darbu sākšanas par tiem rakstiski informē inspekciju, ja inspekcijas izdotajos norādījumos nav noteikts citādi.

48. Ja pieminekļa lietotājs vai īpašnieks neievēro šo noteikumu 45.punktā minētos norādījumus, inspekcija tam nosūta priekšrakstu, kurā norādīts pārkāpuma novēršanas termiņš.

49. Kultūras pieminekļa īpašnieks (valdītājs), kurš nespēj nodrošināt pieminekļī esošo mākslas darbu, arheoloģisko priekšmetu vai citu kultūras vērtību uzturēšanas režīmu, pēc saskaņošanas ar inspekciju var nodot tos glabāšanā muzejos vai citās speciālajās glabātavās.

50. Inspekcija izsniedz nekustamā kultūras pieminekļa īpašniekam (valdītājam) aizsardzības plāksni, ko īpašnieks (valdītājs) piestiprina pie kultūras pieminekļa redzamā vietā. Publiski pieejamam kultūras piemineklim plāksni ar informāciju izvieto tā, lai nebojātu kultūras pieminekli. Pie ceļiem, kuri ved uz publiski pieejamu kultūras pieminekli, var uzstādīt norādes zīmi, to saskaņojot normatīvajos aktos par ceļu satiksmi noteiktajā kārtībā.

V. Kultūras pieminekļu remonts, konservācija, restaurācija un rekonstrukcija

51. Kultūras pieminekļu remontā (bojāto daļu vai elementu identiskas atjaunošanas, nomaiņas un pastiprināšanas darbi, kas būtiski nepārveido kultūras pieminekli un uzlabo tā tehnisko stāvokli), konservācijā (pieminekļa vai tā daļas būvnieciska, fizikāla un ķīmiska nostiprināšana), restaurācijā (pieminekļa vai tā daļas zinātniski

pamatota atjaunošana sākotnējā veidolā, saglabājot vērtīgākos uzslāņojumus) un rekonstrukcijā (pieminekļa vai tā daļas pārveidošana, mainot apjomu, telpisko struktūru un plānojumu) izvērtē dažādu laiku uzslāņojumus un saglabā:

51.1. ēkām un būvēm – oriģinālo konstruktīvo sistēmu un konstrukcijas, plānojumu, apjomu, materiālus, apdari, vērtīgus interjera elementus, detaļas, rotājumus, vēsturiskās iekārtas un komunikācijas;

51.2. pilsētu un lauku ēku grupām – vēsturisko plānojumu, reljefa, ūdenstilpju un apzaļumojuma sistēmu, apbūves ārējo veidolu un kultūrvēsturiski vērtīgo labiekārtojumu;

51.3. nozīmīgām vietām – vēsturisko plānojumu, telpisko izveidojumu, siluetu, reljefu, ūdenstilpju un apzaļumojuma sistēmu, apbūves ārējo veidolu un kultūrvēsturiski vērtīgo labiekārtojumu;

51.4. arheoloģiskajiem pieminekļiem – reljefu, struktūru un ārējo veidolu.

52. Kultūras pieminekļus restaurē, rekonstruē, remontē un konservē tikai pēc inspekcijas noteikta parauga atļaujas (4. un 5.pielikums) saņemšanas un tās kontrolē. Inspekcija izsniedz atļaujas, pamatojoties uz kultūras pieminekļa īpašnieka (valdītāja) iesniegumu, norādot paredzamo darbu vietu, apjomu un izpildīšanas veidu. Inspekcija atļauju izsniedz 30 dienu laikā pēc iesnieguma saņemšanas.

53. Iesniegumam pievieno šādu informāciju:

53.1. objekta adrese;

53.2. paredzamo darbu nepieciešamības pamatojums;

53.3. darbu izpildītājs (uzņēmējs) (fiziskai personai - vārds, uzvārds, amats, tālruņa numurs, juridiskai personai - nosaukums, licences numurs);

53.4. uzņēmēja norīkots darbu vadītājs (vārds, uzvārds, amats, sertifikāts vai restaurācijas apliecības numurs, tālruņa numurs);

53.5. īpašnieka norīkota par darbu uzraudzību atbildīgā persona (vārds, uzvārds, adrese, tālruņa numurs);

53.6. darbu izpildes termiņi;

53.7. īpašuma tiesības apliecinoši dokumenti;

53.8. būvprojekts (ja tāds nepieciešams).

54. Ja darbu veikšanai konkrētajā teritorijā (piemēram, īpaši aizsargājamā dabas teritorijā) nepieciešama arī citas institūcijas atļauja, darbus drīkst uzsākt tikai pēc šādas atļaujas saņemšanas. Ja kultūras piemineklis ir arī valsts nozīmes dabas piemineklis un ja restaurācijas, rekonstrukcijas vai konservācijas gaitā to paredzēts pārveidot, darbus drīkst uzsākt tikai pēc to rakstiskas saskaņošanas ar īpaši aizsargājamās dabas teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar attiecīgo reģionālo vides pārvaldi.

55. Restaurācijas, rekonstrukcijas, remonta un konservācijas projektu dokumentāciju inspekcija izskata un saskaņo 30 dienu laikā pēc iesnieguma saņemšanas atbilstoši inspekcijā apstiprinātajiem kritērijiem. Izskatītās projekta dokumentācijas viens eksemplārs tiek glabāts inspekcijā. Ja inspekcija projekta dokumentāciju nesaskaņo, tā sniedz motivētu atteikumu. Ja kultūras pieminekļa īpašnieks (valdītājs) nav apmierināts ar atteikumu, viņam ir tiesības lēmumu apstrīdēt likumā noteiktajā kārtībā. Strīdu vai zinātniski un metodoloģiski komplicētu jautājumu izskatīšanai inspekcija izveido attiecīgās nozares ekspertu padomi.

56. Kultūras pieminekļa restaurācijas, rekonstrukcijas, remonta un konservācijas darbus drīkst veikt tikai kompetenta speciālista vadībā. Fizisko un juridisko personu kompetenci apliecina attiecīga licence vai sertifikāts restaurācijas darbu veikšanai. Darbiem arheoloģiskajos pieminekļos pieaicina arheologus.

57. Restaurācijas, rekonstrukcijas, remonta un konservācijas darbu autors trīs mēnešu laikā pēc darbu pabeigšanas vai, ja darbi tiek veikti ilgāk par gadu, katru gadu trīs mēnešu laikā pēc kalendāra gada beigām iesniedz inspekcijā (ja atļaujā par darbu veikšanu nav noteikts citādi) un vietējā pašvaldībā (ja tā ir pieprasījusi) pārskatu par kultūras pieminekļī veiktajiem darbiem. Pārskatā iekļauj:

57.1. īsu objekta vēsturi;

57.2. objekta tehnisko stāvokli pirms un pēc restaurācijas;

57.3. restaurācijas procesa aprakstu un fotofiksācijas materiālus;

57.4. informāciju par kultūrvēsturiski vērtīgajiem demontētajiem elementiem un to uzglabāšanu;

57.5. darba zīmējumu korekcijas, ja darbi veikti ar atkāpēm no saskaņotā projekta.

58. Ja netiek ievērotas inspekcijas rakstiskajā atļaujā noteiktās prasības, inspekcijai ir tiesības pieprasīt darbu izpildītājam un pasūtītājam pārtraukt darbus līdz laikam, kad konstatētie pārkāpumi tiks novērsti.

VI. Atbildība par kultūras pieminekļu aizsardzības un izmantošanas noteikumu pārkāpumiem

59. Fiziskās un juridiskās personas, kas nodarījušas bojājumus kultūras piemineklim vai nelikumīgi pārveidojušas kultūrvēsturisko vidi kultūras pieminekļa teritorijā vai aizsardzības zonā, atjauno kultūras pieminekli un vidi iepriekšējā stāvoklī. Ja atjaunošana nav iespējama, minētās personas atlīdzina zaudējumus Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Kultūras pieminekļa kultūrvēsturiskā vērtība ir kultūras pieminekļa novērtējums, kas ietver tā materiālās, vēsturiskās, zinātniskās, kultūras, estētiskās un tirgus (starptautiskā mākslas un antikvāro priekšmetu tirgus) vērtības summu.

60. Ar kultūras piemineklim nodarītā bojājuma noteikšanu saistītos materiālus sagatavo inspekcija, ja nepieciešams, pieaicinot attiecīgus speciālistus un kultūras pieminekļa īpašnieku (valdītāju) vai tā pārstāvjus.

61. Fiziskajai vai juridiskajai personai, kas šajos noteikumos noteiktajā termiņā nav iesniegusi izpētes darba pārskatu, kultūrvēsturisko inventarizāciju vai ziņojumu par kultūras pieminekļi veiktajiem darbiem, jaunu izpētes darbu atļauju vai restaurācijas, rekonstrukcijas un konservācijas darbu atļauju inspekcija izsniedz tikai pēc pārskata vai ziņojuma iesniegšanas.

VII. Noslēguma jautājumi

62. Inspekcija norādījumus par kultūras pieminekļiem, kas iekļauti valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā līdz šo noteikumu spēkā stāšanās dienai, nosūta kultūras pieminekļa īpašniekam (valdītājam) līdz 2005.gada 1.janvārim.

63. Noteikumu 16.5., 16.7. un 16.8.apakšpunkts un 23.punkts stājas spēkā ar 2005.gada 1.janvāri.

64. Atzīt par spēku zaudējušu Ministru Padomes 1992.gada 26.novembra lēmumu Nr.506 "Par kultūras pieminekļu uzskaites, aizsardzības, izmantošanas un

restaurācijas noteikumiem" (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1993, 7.nr.).

Ministru prezidents

E.Repše

Kultūras ministra vietā –

izglītības un zinātnes ministrs

K.Šadurskis

1.pielikums

Ministru kabineta

2003.gada 26.augusta

noteikumiem Nr.474

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija

(reģistrācijas numurs, adrese, tālruna un faksa numurs)

Kultūras pieminekļa izpētes darbu

atļauja Nr. _____

Rīga

Izsniegta 20 ____ .gada ____ . _____

Derīga līdz 20 ____ .gada ____ . _____

DISCLAIMER: As Member States provide national legislations, hyperlinks and explanatory notes (if any), UNESCO does not guarantee their accuracy, nor their up-dating on this web site, and is not liable for any incorrect information. COPYRIGHT: All rights reserved. This information may be used only for research, educational, legal and non-commercial purposes, with acknowledgement of UNESCO Cultural Heritage Laws Database as the source (© UNESCO).

UNESCO Cultural Heritage Laws Database
(Copyright and Disclaimer apply)

Saskaņā ar likumu "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" atļauja izsniegta kultūras pieminekļa īpašniekam (valdītājam)

(fiziskai personai – vārds, uzvārds; juridiskai personai – nosaukums)

(pieminekļa tipoloģiskā grupa, nosaukums, valsts aizsardzības numurs)

(adrese)

izpētes darbu veikšanai.

Galveno darbu uzskaitījums:

Darbu pamatojums _____

(iesniegums, norādījumi, priekšraksts)

Darbus izpildīt saskaņā ar _____

(projekts, apraksts)

Darbu galvenais uzņēmējs _____

(fiziskai personai – vārds, uzvārds, amats, tālruna numurs; juridiskai personai – nosaukums, licences numurs)

Uzņēmēja norīkots darbu vadītājs (izpildītājs) _____

(vārds, uzvārds, amats,

sertifikāts vai restaurācijas apliecības numurs, tālruna numurs)

Īpašnieka (valdītāja) norīkots atbildīgais par darbu uzraudzību _____

(vārds, uzvārds, adrese, tālruna numurs)

(Noteikumus skatīt lapas otrā pusē)

Inspekcijas vadītājs (vietnieks)

Z. v.

Eksperts

ababase
ply)

Noteikumi

---

1. Darbi veicami saskaņā ar likumu "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" un citiem normatīvajiem aktiem.
2. Ja netiek ievērota noteiktā darbu kārtība un noteikumi, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija šos darbus var pārtraukt līdz pārkāpumu novēršanai.
- 3.

(īpašnieks (lietotājs), autors vai izpildītājs)

trīs mēnešu laikā pēc darbu pabeigšanas vai atļaujas derīguma termiņa izbeigšanās iesniedz inspekcijā pārskatu par pieminekļī veiktajiem darbiem, norādot darbu veidu, vietu, materiālus un apjomu.

4.

Pieminekļa īpašnieks (valdītājs)

_____
(paraksts un tā atšifrējums)

Atļaujas saņēmējs

_____
(paraksts un tā atšifrējums)

Kultūras ministra vietā –
izglītības un zinātnes ministrs

K.Šadurskis

2.pielikums

Ministru kabineta

2003.gada 26.augusta

noteikumiem Nr.474

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija

(reģistrācijas numurs, adrese, tālruna un faksa numurs)

Arheoloģiskās izpētes darbu

atļauja Nr. _____

Rīga

Izsniegta 20 ____ .gada ____ . _____ Derīga līdz 20 ____ .gada ____ . _____

Saskaņā ar likuma "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" 21.pantu atļauja izsniegta izpētes darbu vadītājam

(vārds, uzvārds, amats)

(izpētes darbu veids)

(objekts, adrese)

(darbu veikšanas laiks)

Uz šīs atļaujas pamata izpētes darbu vadītājam ir tiesības normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veikt _____ darbus minētajā objektā.
Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija lūdz fiziskās un juridiskās personas sniegt visu iespējamo palīdzību šī darba sekmīgai veikšanai.

Inspekcijas vadītājs (vietnieks)

Z. v.

Noteikumi

---

1. Darbi veicami saskaņā ar likumu "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" un citiem normatīvajiem aktiem.
2. Ja netiek ievēroti šīs atļaujas nosacījumi un papildu noteikumi, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija šos darbus var pārtraukt.
- 3.

(īpašnieks (lietotājs), autors vai izpildītājs)

pēc pieprasījuma mēneša laikā pēc darbu pabeigšanas vai atļaujas derīguma termiņa izbeigšanās iesniedz inspekcijā pārskatu par pieminekļī veiktajiem darbiem un galvenajiem rezultātiem.

4. Arheoloģiskās izpētes darbu pārskatu iesniedz Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijā divu gadu laikā pēc atļaujas termiņa beigām.
  - 5.
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Atļaujas saņēmējs

_____ (paraksts un tā atšifrējums)

Kultūras ministra vietā –

izglītības un zinātnes ministrs

K.Šadurskis

3.pielikums

Ministru kabineta

2003.gada 26.augusta

noteikumiem Nr.474

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija

(reģistrācijas numurs, adrese, tālruņa un faksa numurs)

Kultūras pieminekļu teritorijas un aizsardzības

zonas pārveidošanas

atļauja Nr. _____

Rīga

Izsniegta 20____.gada _____.

Derīga līdz 20____.gada _____.

UNESCO Cultural Heritage Laws Database
(Copyright and Disclaimer apply)

Saskaņā ar likumu "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" atļauja izsniegta kultūras pieminekļa īpašniekam (valdītājam)	
(fiziskai personai – vārds, uzvārds; juridiskai personai – nosaukums)	
(pieminekļa tipoloģiskā grupa, nosaukums, valsts aizsardzības numurs)	
(adrese)	
_____ darbu veikšanai.	
Galveno darbu uzskaitījums:	
_____	
_____	
Darbu pamatojums _____	
(iesniegums, norādījumi, priekšraksts)	
Darbus izpildīt saskaņā ar _____	
(projekts, apraksts)	
Darbu galvenais uzņēmējs _____	
(fiziskai personai – vārds, uzvārds, amats, tālruna numurs; juridiskai personai – nosaukums, licences numurs)	
Uzņēmēja norīkots darbu vadītājs (izpildītājs) _____	
(vārds, uzvārds, amats, _____	
sertifikāts vai restaurācijas apliecības numurs, tālruna numurs)	
Īpašnieka (valdītāja) norīkots atbildīgais par darbu uzraudzību _____	
(vārds, uzvārds, adrese, tālruna numurs)	
(Noteikumus skatīt lapas otrā pusē)	
Inspekcijas vadītājs (vietnieks) Eksperts	Z. v.

Pieminekļa īpašnieks (valdītājs)

_____
(paraksts un tā atšifrējums)

Atļaujas saņēmējs

_____
(paraksts un tā atšifrējums)

Kultūras ministra vietā –
izglītības un zinātnes ministrs

K.Šadurskis

4.pielikums

Ministru kabineta

2003.gada 26.augusta

noteikumiem Nr.474

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija

(reģistrācijas numurs, adrese, tālrunis un faksa numurs)

Kultūras pieminekļa remonta, konservācijas, restaurācijas, rekonstrukcijas darbu

atļauja Nr. _____

Rīga

Izsniegta 20__ .gada ____ . _____

Derīga līdz 20__ .gada ____ . _____

UNESCO Cultural Heritage Laws Database
(Copyright and Disclaimer apply)

Saskaņā ar likumu "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" atļauja izsniegta kultūras pieminekļa īpašniekam (valdītājam)

(fiziskai personai – vārds, uzvārds; juridiskai personai – nosaukums)

(pieminekļa tipoloģiskā grupa, nosaukums, valsts aizsardzības numurs)

(adrese)

_____ darbu veikšanai.

Galveno darbu uzskaitījums:

Darbu pamatojums _____

(iesniegums, norādījumi, priekšraksts)

Darbus izpildīt saskaņā ar _____

(projekts, apraksts)

Darbu galvenais uzņēmējs _____

(fiziskai personai – vārds, uzvārds, amats, tālruna numurs; juridiskai personai – nosaukums, licences numurs)

Uzņēmēja norīkots darbu vadītājs (izpildītājs) _____

(vārds, uzvārds, amats,

sertifikāts vai restaurācijas apliecības numurs, tālruna numurs)

Īpašnieka (valdītāja) norīkots atbildīgais par darbu uzraudzību _____

(vārds, uzvārds, adrese, tālruna numurs)

(Noteikumus skatīt lapas otrā pusē)

Inspekcijas vadītājs (vietnieks)
Eksperts

Z. v.

Noteikumi

---

1. Darbi veicami saskaņā ar likumu "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" un citiem normatīvajiem aktiem.
2. Ja netiek ievērota noteiktā darbu kārtība un noteikumi, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija šos darbus var pārtraukt līdz pārkāpumu novēršanai.
- 3.

(īpašnieks (lietotājs), autors vai izpildītājs)

trīs mēnešu laikā pēc darbu pabeigšanas vai atļaujas derīguma termiņa izbeigšanās iesniedz inspekcijā pārskatu par pieminekļī veiktajiem darbiem, norādot darbu veidu, vietu, materiālus un apjomu.

4.

Pieminekļa īpašnieks (valdītājs)

_____
(paraksts un tā atšifrējums)

Atļaujas saņēmējs

_____
(paraksts un tā atšifrējums)

Kultūras ministra vietā –
izglītības un zinātnes ministrs

K.Šadurskis

5.pielikums

Ministru kabineta

2003.gada 26.augusta

noteikumiem Nr.474

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija

(reģistrācijas numurs, adrese, tālruna un faksa numurs)

Remontdarbu

atļauja Nr. _____

Rīga

Izsniegta 20____.gada _____.

Derīga līdz 20____.gada _____.

UNESCO Cultural Heritage Laws Database
(Copyright and Disclaimer apply)

Saskaņā ar likumu "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" atļauja izsniegta kultūras pieminekļa īpašniekam (valdītājam)	
(fiziskai personai – vārds, uzvārds; juridiskai personai – nosaukums)	
(pieminekļa tipoloģiskā grupa, nosaukums, valsts aizsardzības numurs)	
(adrese)	
_____ darbu veikšanai.	
Galveno darbu uzskaitījums:	
_____	
_____	
Darbu pamatojums _____	
(iesniegums, norādījumi, priekšraksts)	
Darbus izpildīt saskaņā ar _____	
(projekts, apraksts)	
Darbu galvenais uzņēmējs _____	
(fiziskai personai – vārds, uzvārds, amats, tālruna numurs; juridiskai personai – nosaukums, licences numurs)	
Uzņēmēja norīkots darbu vadītājs (izpildītājs) _____	
(vārds, uzvārds, amats, _____	
sertifikāts vai restaurācijas apliecības numurs, tālruna numurs)	
Īpašnieka (valdītāja) norīkots atbildīgais par darbu uzraudzību _____	
(vārds, uzvārds, adrese, tālruna numurs)	
(Noteikumus skatīt lapas otrā pusē)	
Inspekcijas vadītājs (vietnieks) Eksperts	Z. v.

Pieminekļa īpašnieks (valdītājs)

_____

(paraksts un tā atšifrējums)

Atļaujas saņēmējs

_____

(paraksts un tā atšifrējums)

Kultūras ministra vietā –

izglītības un zinātnes ministrs

K.Šadurskis

UNESCO Cultural Heritage Laws Database
(Copyright and Disclaimer apply)